

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Сурэтыр А. Гусевым къытырыхыгъ.

Зэлукулэгъу дырилагъ

Къыкълъыкlorэ тхъаумэфэ мафэм Тхъаклушынэ Аслъан УФ-м и Президент и Полномочнэ Лыклоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щылэм игуадзэу Владимир Жуковым зэлукулэгъу дырилагъ. Социальнэ ыкӀи экономикэ хэхъоныгъэхэм, мэкъумэщ хъызмэтым, инвестициехэмкӀэ политикэм, иофшланлэ зимылэхэм япчъагъэ игумэкӀыгъохэм, лэжъапкӀэхэм, нэмыкӀхэм ахэр атегушылагъэх.

Тхъаклушынэ Аслъан ипсауныгъэ зтеуцожь, иофшлэн зэрэригъэжъыгъэм пае Владимир Жуковыр къыфэгущуагъ, гъэхъагъэхэр илэху ащ иофшлэн лыгъэкӀотэнэу, зэ-кӀэ республикэм щыпсэурэ пстэуми мамырныгъэ ашъ-

хъагъ итынэу, хэхъоныгъэхэр ялэнхуэ къэлъэуагъ. УФ-м и Президент иприемнэ цыфхэр зэрэригъэблэгъагъэхэм къытегушылэзэ, нахьыпкӀэ къызкӀэ-лӀэлуагъагъэхэр гъэцкӀагъэ зэрэхъухэрэми зэралъыплъагъэр къылуагъ. Ащ къызэрэщигъэ-

гъозагъэмкӀэ, станицэу Ханскэм дэт еджапӀэм шагъэпсырэ спортинвэ площадкэр Ионыгъом и 1-м къызэлъахынэу хъазыр хъушт, МыекӀопэ районмкӀэ поселкэу ХъымышкӀлэй шагъэуцурэ фельдшерскэ-акушерскэ пунктыр чъэпыогъум аухынышъ, атын гухэлъ яӀ. Иофгыгъо шъхъалэу Владимир Жуковым къыхигъэщыгъэхэм ащыщ иофшланлэ зимылэу республикэм исым ипчъагъэ зэрэмымакӀэр, лэжъапкӀэхэмкӀэ чыфэхэр щылэ зэрэхъуэр.

Ащ иджеуапэу лэжъапкӀэхэр республикэм зэрэщымакӀэ-

хэр, гурытымкӀэ лъытагъэу мин 12 — 13 нахьыбэ зэрэмыхъурэр, ащ иофшлэнлэ щымылэри къызэрэхэкӀырэр Адыгеим и Лышъхъэ къылуагъ. Экономикэр зэрэщытэу зыпкӀ имыгъэу-цомэ, а зэкӀэри зэшӀохыгъэ зэрэмыхъуштыр къыдалыгътэзэ, илӀгъэситфым къыкӀоцӀ ащ зэрэдэлажъэхэрэр къыкӀигъэтхыгъ. Анахъ шъхъалэу аналэ зытырагъэтыхэрэм къаегушылэзэ, туристическэ кластерым игъэпсынкӀэ, псауныгъэм икъэу-хъумэн ылъэныкъокӀэ, инфра-

структурэр нахьышӀу хъунымкӀэ, нэмыкӀ лъэныкъохэмкӀэ зэшӀуахыгъэхэр кӀэклэу къыло-тагъ.

Лъэныкъо пстэумкӀи федеральнэ хэбзэ органхэми, УФ-м и Президент и Полномочнэ ЛыкӀо иаппарати, ащ ипа-цэу Владимир Устиновым ежъышъхъэки лъэшэу къызэра-дӀэхэрэм фэшӀ зэрафэразэхэри республикэм ипащэ ипсалгъэ къыщыхигъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Иофхэм язытет зыфэдэм зыщигъэгъозагъ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхъаклушынэ Аслъан АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэм тыгъуасэ алукагъ. Непэрэ мафэхэм яхуулэу республикэм исоциальнэ-экономическэ язытет зыфэдэм, щыклагъэу, игумэкӀыгъоу щылэхэм, нэмыкӀ лъэныкъохэми пашэм зашигъэгъозагъ.

АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм къызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, Иофшлэнлэ чыплэ зимылэу Адыгеим щыпсэухэрэм япчъагъэ проценти 2 мэху. 2011-рэ илӀэсым ыкӀэм нэс а пчъагъэр процент 1,8-м нэс къырагъэлыхынэу пшъэрылъ зыфагъэуцужьы. ЛэжъапкӀэм итын-кӀэ республикэм чыфэу телъыр сомэ миллион 1,8-м кӀэхъэ. Ау шышъхъэу и 5-м ехуулэу а гумэкӀыгъор дэгъэзыжъыгъэ хъушт. Псыкъиуным къыздихыгъэ тхъамыклагъом идэгъэзыжъынкӀэ министерствэ, къулыкӀу ыкӀи ведомствэ зэфӀэшъафхэм Иофы-шхо зэралӀагъэр А.Петрусенкэм

къылуагъ. Зипсэуплэ чӀэзынгъэ унэгъо 97-мэ къатефэрэ сертифи-катхэр аратыштых, унакӀэхэм яшын е ящӀфын пӀухъашт сомэ миллиони 168-р федеральнэ гуп-чэм къытӀупшынкӀэу ежэх. Рес-публикэм унашъоу ышӀыгъэм диштэу, зэтыгъо ахьщэ Ипылэ-гъур псыр зыкӀэогъэ цыфхэм аратыгъах.

АР-м псауныгъэр къэухъумэ-гъэнымкӀэ иминистрэу Нэтхъо Разыет анахъэу ыналэ зытыри-дзагъэр псауныгъэр къэухъумэ-гъэным исистемэ непэ зэхъокӀы-ныгъэу щыкӀохэрэм Адыгеир зэ-рафэхъазырыр, ащкӀэ федеральнэ ыкӀи республикэ программэхэр

гъэцкӀагъэ зэрэхъухэрэр арых. Планэу агъэнэфагъэм диштэу, республикэм къыкӀэхъэн фэе ахьщэр мазэ къэс къылоклэ. Ащ ишӀуагъэкӀэ симэджэщхэм гъэ-цкӀэжыныхэр арашӀылӀэх, ящы-кӀэгъэ оборудованиер, лэмэ-псы-мэхэр къафашӀэфых. ГумэкӀыгъо шъхъалэу министрэм къыгъэнэ-фагъэхэм ащыщ лӀэзэгъу уцхэр симэджэщхэм икӀу фэдизэу къы-зэралӀкӀэмыхъэрэр, ащ къыхэ-кӀыкӀэ сымаджэхэм ежъ-ежъы-рэу ахэр ащӀфынхэ фаеу зэрэ-хъурэр. АР-м иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышӀыгъэм ишӀуагъэкӀэ мы лъэныкъом пэ-луагъэхъанэу сомэ миллион 28-рэ (ахьщэ тедзэу) министр-ствэм фатӀупшыгъ. Модерниза-цием ипрограммэ игъэцкӀэн Адыгеим зэрэщызэхашагъэм уигъэрэзэнэу зэрэщытыр, шӀокӀ имылэу къатефэрэр зэрэзэшӀуа-хыр Нэтхъо Разыет кӀэухым къыхигъэщыгъ.

Зипсауныгъэ зэщыкӀогъэ цы-фыр сымэджэщым къызеуалӀэ-кӀэ, ащ ищыкӀэгъэ уцхэр зэкӀэри ыпкӀэ хэмылӀэу къыкӀэхъаным медицинэм иучреждениехэм ана-лэ тырагъэтыныр ыкӀи мы лъэ-ныкъомкӀэ АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Мини-стерствэ иофшлэн ыгъэлъэшы-ныр пшъэрылъ шъхъалэхуэ мыщ дэжъым Тхъаклушынэ Аслъан къыгъэнэфагъэх.

Адыгеим ибюджет мэзиблым къыкӀоцӀ гъэцкӀагъэ зэрэхъу-гъэм, лэжъыгъэм иухыжыкӀи зэрэ-лӀыкӀуатэрэм, инвестициехэм альэныкъокӀэ Иофхэм язытет зы-фэдэм, федеральнэ ыкӀи респу-бликэ программэхэм къадыхэ-лӀытагъэу Адыгеим щашӀырэ псэуалӀэхэр зынагъэсыгъэхэм, Шъачэ щыкӀошт экономическэ форумым зэрэхэлэжъэштхэм, нэмыкӀ Иофыгъохэри зэшӀохы-гъэ хъунхэмкӀэ амалэу щылэхэм Тхъаклушынэ Аслъан зашигъэ-

гъозагъ. Министрэхэм джеуапэу къатыжыгъэхэм ялбытыгъэу, та-пӀкӀэ анахъэу аналэ зытырагъэ-тын фэе лъэныкъохэм АР-м и Лышъхъэ къащыуцугъ. Цыф-хэм ящылӀкӀэ-псэукӀэ нахьышӀу шыгъэныр, ащкӀэ агъэнэфэгъэ пстэури щылэныгъэм щыпхыры-щыгъэнхэр къэзэрэгъуогъэхэм япшъэрылъ шъхъалэу зэрэщытыр агу къыгъэкӀыжыгъ. Гъэхъагъэу щылэхэм адакӀоу, гумэкӀыгъоу, щыклагъэу щылэхэр дэгъэзыжъы-гъэнхэр, республикэм иэкономи-кэ хэхъоныгъэхэр егъэшӀыгъэн-хэр анахъ мэхъанэшхо зилэ лъэ-ныкъохэу пашэм къыгъэнэфа-гъэх. АщкӀэ пшъэдэкӀыжъ зы-хырэ пстэуми яӀофшлэн зэрэзэ-хашӀэрэм зэралъыплӀэштхэр, зэ-фэхъысыжъ тэрэзхэр зымышъы-хэрэм пытагъэ хэлъэу зэрадзэ-кӀоштхэр Тхъаклушынэ Аслъан икӀэухым къыхигъэуэфыкӀы-гъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым къытырыхыгъ.

Президентыр алукагъ

АР-м и Лышхъэу Тхаклу-щынэ Аслъан АР-м и Прокурор шхъалэу Сергей Охлопковымрэ АР-м хэгъэгу клоцлофхэмкIэ и Министерствэ ипашэу Александр Речицкэмрэ ригъэблэгъагъэх. Иофыгъо зэфэхъафхэм ахэр атегушылагъэх.

Полициемрэ зэхъокIыныгъэхэмрэ

Аттестациер аухыгъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгу клоцлофхэмкIэ и Министерствэ тыгуасэ зехицэгъэ пресс-конференциер зыфэгъэхыгъагъэр къулыкъушIэхэм икIэрыкIэу акIужыгъэ аттестацием зэфэхъысыжъэу фэхъугъэхэр арых. КъулыкъушIэхэм Иоф адэшIэгъэнымкIэ гъэlorышIаплэмрэ аттестационнэ комиссиемрэ япашэу Александр Ермиловым ар зерицагъ.

Иофэу ашIагъэм, тапэкIэ аналэ зытырагъэтыштхэм пэублэм Александр Ермиловыр къащыуцугъ. Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым унашэу ышIыгъэм диштэу МВД-м исистемэ хэт къулыкъушIэхэм икIэрыкIэу аттестациер акIужыгъ. Ахэм ухъазырыныгъэу аIэклэлым уасэ афашыгъ ыкIи альпылгъэх ветеран ыкIи Общественнэ советхэм ялыклохэр, ФСБ-м и ИофышIэхэр. ЗэкIэмкIи аттестационнэ комиссием зэхэсыгъо 53-рэ зехицагъ. Нэбгыри 146-мэ аттестациер акIужы-

шъугъэп. АпэрашIэу уголовнэ Иоф къызыпагъэтэджэгъэ къулыкъушIэхэр арых ахэм ахэхъагъэхэр. Бэдзэогъум и 28-м УФ-м и МВД ипашэу Нургулиев Рэщидэ зэфэхъысыжъэхэм ацэгъэзоагъ. Джьдэдэм МВД-м исистемэ Иоф шызышIэн зылгъэ кIышт профессионалхэр къыхахынхэр япшгъэрылгъ шхъаI. КъулыкъушIэхэм физическэ ухъазырыныгъэу ялэр шапхэхэм адиштэныр, полицием имэхъанэ къызэрагурылорэр гъэунэфыгъэныр, япсихологиэ изытет зыфэдэр, нэмыкI лъэныкъохэри къыдалытэх.

Полицием и ИофышIэхэм ящылэклэ-псэукIэ нахышIу шыгъэным, ахэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм апае УФ-м и Президент унэшэу гъэнэфагъэ ышIыгъ. Ащ къызэрэдильтэрэмкIэ, 2012-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжъагъэу правэухъумэкIо органхэм ялэжъапкIэ къалэгъышт.

Кадрэхэр гъэхъазырыгъэнхэм фэшI республикэм ит апшгъэрэ еджаплэхэм Иоф адашIэмэ шIуагъэ къытынэу щэгугъых. АщкIэ анахэу аналэ зытырагъэтышт лъэныкъохэр агъэнафэх.

Нэужым республикэм ижурналистхэм упчIэу къатыгъэхэм Александр Ермиловым игъэ-кIотыгъэ джэуапхэр къаритыжыгъэх.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан къытырыхыгъ.

ТизIуылэгъухэр

Сабий къызыфэхъугъэмэ афэгушIуагъ

Косовэ къыкIыжыгъэ тилгъэпкъэгъухэу Мэфэхъаблэ щыпсэурэмэ ящылэклэ-псэукIэ Адыгэ Республикэм и Парламент инэплгъэу ит. Къуаджэм игушIуагъо дегошы, шыкIагъэхэм ядэгъэзыжъын фэгъэхыгъэ Иофыгъохэри зэрехъэх.

Адыгэ Республикэм и Парламент и Тхъаматэу Федор Федорко блыпэм Мэфэхъаблэ шылагъ, сабий къызыфэхъугъэ унагъомэ адэгущылагъ, шIухъафтынхэр афишIыгъэх. Цэй Искандер унагъом ибысым. Ащ ыкIоу Бинас илъэс 15-м итэу хэкум къэкIожыгъагъ. Уахътэр псынклэу кIуагъэу Цэйхэм къащэхъу.

Цэй Бинас медицинэ сэнэхъатыр зэригъэгъотыгъ, врачэу Краснодар Иоф щешIэ. Бинасрэ ащ ишхъэгъусэу Саидэрэ апэрэ сабыеу къафэхъугъэм Алискер фаусыгъ.

— Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан иIэнатIэ Iутэу Мэфэхъаблэ дэххэм хэкум къызэрагъэзэжыгъагъэр, къуаджэм унэхэр, мэщытыр зэрэдашIы-хъагъэхэр дэгъоу къэсэшIэжыкI, — къылуагъ Федор Федорко. — Чыг шхъуантIэхэр, къэгъагъэхэр сэлэгъух. Къуаджэр шыл, лгъэлуатэ, сабийхэр цаплух. Мэфэхъаблэ инеушрэ мафэ нахышIу зэрэхъуштым тыхыгъэ тель.

Цэйхэм хъакIэхэр рагъэблэгъагъэх, ящылэклэ зэхъокIыныгъэшIоу фэхъухэрэр къалотагъэх.

Парламентым и Тхъаматэу

Федор Федорко Мэфэхъаблэ дэххэм ягумэкIыгъохэм акIэупчIагъ. Цыфхэр зашхохэрэ псым изытет уигъэрэзэнэу щытэп. ЗэIуылэгъум хэлэжъагъэх хэкум къэзыгъэзэжыкIэхэр хэгъэгъозэгъэнхэм пылгъэ республикэ къэралыгъо ИофшIаплэм ипашэу ГъукIэлI Асхъад, хэкум къэзыгъэзэжыкIэмэ Iэпылэгъу афэхъурэ Унэм (ДАР-м) ипашэу СтIашу Яхьер, Мэфэхъаблэ иадминистраторэу Жъэу Мыхъамэт, нэмыкIэхэри. Мэфэхъаблэ апэу къэкIожыгъагъэхэм апае унэхэр шашIыгъэх, ау джырэ нэс унитIумэ яшIын аухын алгъэкIыгъэп. Парламентым и Тхъаматэу унэхэм яплгъыгъ, псэу зашхохэрэм изытети зэригъэшIагъ. ШыкIагъэхэм ядэгъэзыжъын зэрэпылгыштыр къылуагъ.

Къуаджэм дахэу зызэриушъомбгъурэр, хъакIэш, административнэ унэ, кIэлэ-цIыкIу джэгупIэхэр, спорт псэуалгъэхэр шашIынхэм зэрэпылгъэхэр, ахыщэ ащ хэзылгъааштхэр зэрэшIэхэр Жъэу Мыхъамэт, СтIашу Яхьер, ГъукIэлI Асхъадэ къалотагъ.

Сурэтым итыр: **Парламентым и Тхъаматэу Цэйхэм яшагу шыкIогъэ зэIу-кIэм хэлажъэ.**

Тэрэзэу зыбгъэпсэфышъуни фае

РИА «Новости» зыфиорэм ижурналистхэм зэхашгъэгъэ пресс-конференцием Урысыем псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ испециалист шхъалэу, психиатрэу Зураб Кекелидзе зыгъэпсэфыгъо лгъэхъаныр зэрэгъэкIон фаем къышIытегушылагъ. «Гъэмэфэ мазэхэр зэрэфабэхэзэ, — къылуагъ ащ, — етIани титотпуск къыблэм щыдгъэкIо-

ным тыпылгъ. Сэ къызэрэсшIо-шIырэмкIэ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэр Подмосковьем е «гурыт шъолгыр» зыфаIохэрэм ащыбгъаIомэ нахышIу. Отпускыр гъатхэм е бжы-хъэм тебгъафэмэ, гъэмафэр нахъ «лгъыогъэлуатэ». Дэгъу дэдэр зыгъэпсэфыгъо уахътэу ИофшIаплэм къышIуагытырэр тIоу бгошын плгъэкIымэ ары».

Специалистым ыналэ зытыригъэтыгъэхэм ащыщ Iэклэб хэгъэгу зыщыбгъэпсэфыныу

уклон угу хэлгымэ, тэ тикъэралыгъо тызэрэщыпсэурэ уахъ-тэм, «часовой пояс» зыфалорэм бэкIэ темыкIырэ чIыпIэ къыхэхымэ зэрэнахышIур. Сыда плэмэ чIыпIэм «ичасовой пояс» пкъышъолыр есэным мэфи 3 — 4 ехы. Къэралыгъо чыжъэ уклоныр имышыкIагъэу специалистым ылыгътэрэп, ау зыгъэпсэфыгъом иапэрэ ыкIи иаужырэ мэфэ зытIушыр аклиматизацием «зэриштэ-щтыр» зыщыбгъэгъушIэ зэ-

рэмыхъуштыр къыхегъэщы.

Чэщ-зымафэм къыхиубытэрэ уахътэри тэрэзэу бгошын зэрэфаем психиатрэр къышIу-уцугъ. «КъыкIэлгъыкIошт мафэм уфэхъазырыным пэе чэщ-зымафэм къыкIоцI сыхъати 8-м зыбгъэпсэфын фаеу специ-алистхэм алыгътэ, — къылуагъ ащ. — Бэмэ сыхъати 8-рэ учыеныр башэу алыгътэ, ау ар тэрэзэп. Пкъышъолым хэлт кIуачIэр зыпкъ иуцожыным охътэ гъэнэфагъэ ищыкIагъ,

сыхъати 5 — 6-р ащкIэ мэкIало. ИофшIэгъу уахътэри сыхъати 8-м емыхъумэ нахышIу».

Отпускым сыдэуштэу «укыхъэкIыжыкIын» фая? Мы упчIэм иджэуапэу 3. Кекелидзе къылуагъ: отпускым иаужырэ мафэ дэгъоу зыбгъэпсэфын фае нахъ, зызэрэгъэгъэхъыштым, нэмыкIэу къэплон хъумэ, дэгъоу узэрэшхъыштым ыкIи узэрешъоштым ебгъэхъынэу щытэп. Джащыгъум ИофшIэ-ныр ебгъэжъыжыныр нахъ IэшIэх къыпфэхъушты.

(Тикорр.).

Зыкыныгъэм екIурэ гъогу

Концертыр рамыгъажьэзэ КIэрмыт Мухьдин ныбжьыкIэмэ адэгущыIэ.

дэКIыхэзэ купым хэтхэр къуаджэху Арикбаширэ Пчэныцэм-рэ ащылагъэх, концертхэр къащатыгъэх, чэщ-зымэфэ зырызэр ахэм яхьэклагъэх. ЯтIонэрэ тхьамафэм купым кыыхьажьыгъагъэх Адыгейм кыкIыгъэху, Инэм дин хасэм хэтху илгъэс 67-рэ зыныбжь КIэрмыт Мосэрэ илгъэс 83-рэ зыныбжь Нэтхьо Хьалидэрэ, поселкэу Инэм иадминистрации ипашэу Хьоткьо Хьызыр, футбол ешIэшт купыр. ЗэкIэмкIи нэбгырэ шгъэныкьорэ блырэ Илькуршун тхьамафэрэ щылагъэх.

Дин хасэм хэтху Тыркуем кIуагъэхэм аныбжь кызыкIы-хэгъэщырэр къагъэшлагъэм емылгытыгъэу тилгъэпкъэгъу-хэм ахахьэхэ, ящыIэклэ-псэукIэ

«Нэфыр» къэшъо.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу КIэрмыт Мухьдин зэхичгъэ кIэлэцIыкIу къэшъокIо купэу «Нэфыр» Тыркуем кыкIыжыгъ. КъэшъуакIохэр IэкIыб хэгъэгум тхьамэфитIурэ къатыгъэх, пчы-хьэзэхьэ гъэшIэгъонхэм ахэлжыагъэх, гъогуу пчъагъэрэ концертхэр къатыгъэх, тилгъэпкъэгъухэм нэлъасэ афэхьыгъэх. Апэрэ тхьамафэм купым хэтхэр къалэу Бурсэ щылагъэх, ащ къыпIулъ адыгэ къуаджэхэм адэхьагъэх, ащыпсэурэ тилгъэпкъэгъухэр якъашьохэм арагъэплъыгъэх, гушылгъу ащыфэхьыгъэх. Бурсэ пэмычыжъу щыт къалэу Яловэ шыкIогъэ фестивалышхом «Нэфыр» тIогъогогъо хэлжыагъ, анахь къэшъо даху илэхэр къыщишIыгъэх.

Купым хэтыгъэх кIэлэцIыкIу къэшъокIо ансамблэм ихудожественнэ пашэу, балетмейстерэу Иныху Инвер, ихореографэу СтIашу Сафьет, гуманитар ушэтынхэмкIэ АР-м институт ипашэу, шIэныгъэлжъу Бырсыр Батырбий, пшынэо IэпIасэху Гъуашэ Хьалидэрэ Лъэцэрыкьо Бислянэрэ, доулистэу Шэуджэн Тимур, Адыгэ къалэу адыгэ Хасэм ипашэу, шыкIэпшынаоу ыкIи оредылоу Абыдэ Хьисэрэ ащ икIалэу, шыкIэпшынаоу Артуррэ, АР-м изаслуженнэ артистэу Кушъэ-кьо Симэ, Адыгэ къэралыгъо телерадиокомитетым иIофышIэу, зэлъашIэрэ журналистэу ТIэшъу Светланэ, операторэу ЯхьулIэ Мэдинэ, «Шапсыгъ» зыфилорэ гъэзетым иредактор шхьалэу Ныбэ Анзор.

Апэрэ тхьамафэм купым изещэн, Iофтхьэбзэ зэфэшъ-хьафхэм ярегъэкIокIын чанэу дэлэжыагъэх Стамбул дэт Адыгэ Хасэм ипашэу Нэгъой Яшаррэ ащ ишхьэгъусэу Светланэрэ, къалэу Бурсэ къыпIулъ

псэупIэу Османгази имэрэу Мустафа Дундар, шIэныгъэлжъу Шариф Бириндж, кавказ лъэпкъхэм якультурэ Хасэ ипашэу Филиз Челик ыкIи Неррин Шенер.

ЯтIонэрэ тхьамафэр къалэу Измир пэмычыжъу щыт адыгэ къуаджэу Илькуршун купым шигъэкIуагъ. «Нэфым» хэтхэмрэ ащ игъусэхэмрэ унагъохэм атырагуащэхи, ахэм яхьэклагъэх. Мыщ дэжыкым кыыхгъэ-щыгъэн фае мы адыгэ къуаджэм ящэнэрэу «Нэфыр» зэрэ-дахьэрэр, купым хэтхэмрэ ащ щыпсэухэрэмрэ азыфагу гүфэ-бэгъэ-ныбджэгъуныгъэ пытэ илгы зэрэхьыгъэр. Илькуршун

зэрагъашIэ ашIоигъоу къулай-ныгъэшхо къазэрэхэфагъэр кыкIэлэгъэтхы сшIоигъошъ ары.

«Сыд фэдэрэ мылгъуи ыпэу къэсштэн слъэгъугъэмрэ сшIагъэмрэ, тилгъэпкъэгъухэм ящы-лакIэ сигъэрэзагъ», — къыти-луагъ Нэтхьо Хьалидэ.

КIэлэцIыкIу къэшъокIо ансамблэу «Нэфымрэ» ащ гъусэ фэхьыгъэхэмрэ Тыркуем изы-щагъэхэр, тилгъэпкъэгъухэм аIузгъэклагъэхэр КIэрмыт Мухьдин ары. Тигъэзетеджэ-хэр дэгъоу шыгъуагъэх мы ады-гъэллым лъэпкъым пае гупыкIи илэу зэрэщытыр, зыкыныгъэм игъогу адыгэхэр тещэжыгъэнхэм чанэу зэрэпылгыр, ткъошхэр зыщыпсэухэрэ хэгъэгу пчъагъэхэр зэрэ-зэхичхэрэр. Мыгъэ Мухьдин кIэу мы Iофы-шум кыыхигъэхьагъэхэм ащыщ АдыгеймкIэ пос-селкэу Инэм ТыркуемкIэ къуаджэху Илькуршун, Арикбаши, Пчэныцэ ыкIи Израиль ит къуаджэу Ри-хьаные яфутбол коман-дэхэр зэрэзIуигъэкла-гъэхэр, ныбджэгъуныгъэ зыхэлъ ешIэгъухэр зэрэ-зэхичагъэхэр. А Iофтхьабзэри Мухьдин дэ-гъоу кыдэхьыгъ, футбол

кIухэм адыгабзэр аригъэшIэ-нэу ыгъэкIуагъ. Ащ шIогъэ ин кызыртырэр Илькуршун нэ-рылгъэу кыыхьыгъ. Светэ ипшъашъэу Зейнаб «Нэфым» илгъэсыхэр хэтыгъ, къэшъокIэ дахэхэр ешIэх. Джы янэ игъу-сэу Тыркуем щыI, ныбжьы-кIэмэ адыгэ къэшъуакIэ аре-гъашIэ.

Илькуршун щыпсэурэ Нэтхьо Джэхьфар ары ятIонэрэ тхьа-мафэм ипрограммэ ирегъэкIо-кIын икIэщэкIуагъэр. А Iофыр Джэхьфар чанэу зэрэзIуихы-рэр мызэу-мытIоу нахь тфэ-хьыгъ. Ащ игупшысэгъухэу, лъэпкъ Iофым зыпсэ хэзыл-хьэху Мышъэ Махьмуд, Тхьагъушъэ Эммин, Лъэшъы-кьо Левент, ТIэшъу Муанир ыкIи нэмыкIыбэхэр игъусагъэх.

ЗэдэгущыIэгъу пчыхьэзэх-хьэхэр, концертхэр, къуаджэхэр къэкIухьэгъэнхэр — а зэкIэри программэу къагъэхьазыры-гъэм хэтыгъэх, ау ащ дакIоу ини цыкIуи зэгъусэху яхтэклэ Эгей хым тырашагъэх, зара-гъэгъэпсэфыгъ, зарагъэгъэп-скыгъ, шхэлIэ анахь дэгъухэм ачIащагъэх, зэрагъэтхьэштхэм пылгыгъэх. Ар яIокIэ-шIыкIэ-хэмкIи къэлэгъуагъ, анэгухэ-ми къагIэщыщыгъ. Шъып-къэмкIэ, нэбгырэ мымакIэ зы-хэхьэрэ купым дэхэ дэдэу кы-фыщытыгъэх.

Апэрэ мафэм кыщегъэжъа-гъэу аужырэм нэс «Нэфыр» Тыркуем зэрэщылагъэм фэгъэ-хыгъэ тхыгъэхэр нахь игъэ-кIотыгъэу тигъэзет кыыхиу-тыштых.

ДЭРБЭ Тимур.

Мыекъуапэ — Тыркуер — Мыекъуапэ.

Сурэтхэр авторымрэ Ны-бэ Анзоррэ тырахыгъэх.

Мышъэ Махьмудрэ Нэтхьо Джэхьфаррэ.

Инэм ифутбол командэу «Черкес» апэрэ чIыпIэр кыдыхыгъ.

Егъэжъеплэ илъэсхэр

Техникумыр къыухыгъэу, илъэс зауэ монтажникэу къалэу Тольятти Иф шишлагъэу ыкIи опыт илэу Хъызыр Мыекъуапэ къыгъэзэжыгъагъ. Трестэу «Адыгпромстроим» хэхьэрэ ССМУ-38-м Ифшлэ-ныр щыригъажы, тхьамафэ нахьыбэу Иф ымышлагъэу къыгурыуагъ ежъ зыпылгыгъэ монтаж Ифшлэнхэу а псэолъэшI организациеи шагъэахъхэрэр зэрэмыбэр. НахьыбэмкIэ монтаж Ифшлэнхэм апылгыгъэр Краснодар дэт организациеи ССМУ-55-м иучасткэу Мыекъуапэ дэтыгъэр ары. Ащ ипашэ зыуигъахIи къыфилотагъ сэнэхьатэу хэлъыр, опыту илэр, я 4-рэ разряд зилэ монтажникэу зэрэщытыр ыкIи бригадэм ипашэу Иф ышлэн зэрилъэкIыщтыр. Игуапэу ыштагъ, Ифшлэныр ригъэжыагъ. Ащ ыуж Михаил Горбачевым изэхьокIыныгъэ къежыагъ, отраслэ пстэуми афэдэу псэолъэшI-ными къыныгъохэр къыфыкъокIыхэу ыублагъ. Бэ темышлэу ССМУ-55-м иучасткэ зэхьагъэкIыжыгъ, ау цыфхэр бригадэу зэрэзэхэтыгъэхэу къэнэжыи, трестэу «Адыгпромстроим» епхыгъэхэу Ифшлэныр лъагъэкIуатэщыгъ.

— А лъэхъаным, — къытфелуатэ Хъызыр, — трестым хэхьэрэ заводэу СМик-м социальнэ ыкIи культурнэ-бытовой мэхъанэ зилэ псэуалъэхэм ахалъхьатт гъучIбетон пкыгъохэм къызыбгъэхъазырыщтхэ цехыкIэ шашыгъыгъ. А пкыгъохэм ахэшIыкIыгъэу къэлэ ыкIи къоджэ еджаплэхэр, сабий ыгыплэхэр, поликлиникэхэр, нэмыкIхэр агъэуцущыгъэх. ЗэхьокIыныгъэм ижыор чIэтхэу а лъэхъаным кооперативхэри зэхьащэхэу аублэгъагъ. ИщыкIэгъэ тхылъхэр дгъэхъазыри, расчѐтнэ счѐти банком къышчызэлутхи, 1991-рэ илъэсым бэдзэогъум соцкультбытым епхыгъэ кооператив цыкIу трестым къышчызэлутхыгъагъ. А лъэхъаным ехьулэу заводэу СМик-м цехыкIэри шатлупщи, гъучIбетон пкыгъохэм, нэмыкIэу къэплон хъумэ, панелышхохэм ахэшIыкIыгъэ псэуалъэхэр гъэуцугъэнхэм тыфѐжыгъагъ.

ЗэкIэм и апэу Мыекъуапэ шагъэуцугъ джы хэбзэлэхь

ТилофшлэнкIэ джырэ нэс тызэрихьылэнэу мыхъугъэми, игъэхьагъэхэмкIэ Адыгеим щызэлъашлэрэ псэолъэшлэу, Урысыем ипсэолъэшI гъэшIуагъэу Мыгу Хъызыр зытшлэрэр илъэсыбэ хъугъэ. Зэхьагъэ псэолъэшI организациеи ООО-у «Новое строительство» зыфилорэм ыкIи ащ игъусэхэу Иф зышлэрэ обществэхэу «Оксиген» ыкIи «Новый стиль» зыфилорэм а палъэм къыкIоцI Мыекъуапэ, республикэм ирайонхэм, тигъунэгъу къалэхэу Белореченскэм, Апшеронскэм социальнэ мэхъанэ зилэ ыкIи зычIэсыхэрэ псэолъабэ ащашыгъ. ПсэолъэшIыным епхыгъэ Ифшлэнхэм янахьыбэр зэшIозыхын зылъэкIырэ базэ зэтэгъэпсыхьагъэ ышIыгъ, организациер ищыкIэгъэ техникэмкIэ ыуIэшыгъ, нэбгыри 120-м ехьурэ цыфхэм Ифшлэн аритын ылъэкIыгъ. Ахэм игъом лэжыапкIэр ареты. ГурытымкIэ ар сомэ мин 15-м къыщыублагъэу 25-м нэзыгъэсыхэрэр ыкIи езыгъэхьухэрэр ахэтых.

Организациер зызэхьащэагъэр илъэс IокI зэрэхьурэр мы мафэхэм хагъэунэфыкIы. Ащ ехьулэу Хъызыр зылудгъэкIагъ, илъэс зэкIэ-лъыкIохэм зипэщэ псэолъэшI организациеи гъогоу къыкIугъэр, къыдэхьугъэхэр, коллективым ищыкIагъэ зэрэзэхьащэагъэр, псэолъэшIыным зегъэушъомбгъугъэнымкIэ ыкIи организациеи иэкономикэ гъэтэрэзыгъэнымкIэ къадэхьухэрэр къытфилотагъэх.

Адыгеим ибайныгъэхэм ажэзыгъахъохэрэм ясатыр

инспекциер зычIэт унэр. Ащ къыкIэлъыкIуагъэх нэмыкI объектIэхэр: Мыекъуапэ пэблагъэу щыс къутырэу Гавердовскэм, поселкэу Краснооктябрьскэм, станицэу Дондуковскэм, къуаджэу Джамбэчы ащашыгъэ гурыт еджаплэхэр, къутырэу Родниковскэм шашыгъэ сабий ыгыплэхэр, трестэу «Адыгпромстроим» ипашэу Хъутыжъ Аслъан КIэщакIо фэхьуи къуаджэу Джэджэхьаблэ шашыгъэ симэджэщэу пIэклор 25-м телъытагъэр.

Лъэхъэнэ кьинри къызэранэкIыгъ

ЗэхьокIыныгъэм шIуагъэ зыхэлъ лъэныкъо горэхэр имылагъэхэу пIон плъэкIыщтэп. Ау бэшэрэбым къашIуикIыгъэ джынэм фэдэу къэбгъэуцун умылъэкIыщт лъэныкъохэу зэхэтэкъоным уфэзыщэхэрэри илагъэх. ГушыIэм пае, кооператив цыкIухэр предприятие цыкIу шыжыгъэнхэр 1992—1993-рэ илъэсхэр ары къызэжыгъагъэр.

— А шыкIахэм тэри ты-

техьажыгъагъ, предприятие цыкIум ООО-у «Новое строительство» зыфилорэ цIэр фэтыусыгъагъ, — ело Хъызыр ащ къыкIэлъыкIогъэ лъэхъанэр кьинэу зэрэщытыгъэм къытегушылэу. — Ифшлэн шылагъэп, псэолъэшIыным пIухъан мылкъу хабзэм къытIупщыщтыгъэп, псэолъэшIхэр кьин дэдэ хэфэгъагъэх. ТшIагъэм къыкIэлъыкIогъэр къытатыщтыгъэп, мэзитIу, мэзищ, мэзиплэ цыфхэм лэжыапкIэр яттын тлъэкIыщтыгъэп. Илъэс 36-рэ хъугъэу псэолъэшI отраслэм Иф щысэшIэщ, а лъэхъан кьиным фэдэ тырихьылэу къыхэкIыгъэп. Цыфым къыгъэхьагъэр, иунагъо зэрилыгъыщт лэжыапкIэр ептын умылъэкIыным нахь тхьамыкIагъо щыIэп.

Чыплэ кьин ифэгъэ цыфыр хэкIыпIабэмэ ярусэн фаеу мэхьу. Хъызыр къызэрилотагъэмкIэ, яорганизациеи псэуалъэм гъучIбетоным хэшIыкIыгъэ пкъэу илэр загъэуцухэкIэ ялофшлэн ащ шаухыщтыгъ, къэнэжыгъэр нэмыкI организациеи ыгъэцэ-

кIэжыщтыгъ. Егупшысэхьи, а ИфшIахэм текIыжыгъэн фаеу рахъухьагъ. Къагурыуагъ лъапсэм щегъэжыагъэу псэуалъэр зэрэпсауу бгъэуцун нахь фэдэу зэрэщытыр. Ау хэбзэ шапхэхэм уакъыпкъырыкIыгъэ, джыри зы лъэныкъо къыдэлъытэгъэн фаеу щытыгъ. «КъызэрыкIом тегъэпсыкIыгъэу хэбзэлэхьхэр тыгъэнхэр» ылоу шIыкIэ щыI. Уиорганизациеи мынымэ, а шыкIэм тетэу хэбзэлэхьхэр птынхэр нахь фэд. Ау а шыкIэм утехъан зыплъэкIыщтыр мылкъумкIэ илъэсым оборотэу уилэр сомэ миллион 60-м шIомыкIы зыхьукIэ ары нылэп. А лъэныкъори, нэмыкIхэри къыдалыгъэхьи, ООО-у «Новое строительство» зыфилорэм готхэу Иф зышлэщт нэмыкI обществитIуи зэхьащэн фаеу хъугъэ. Зым «ОксигенкIэ», ятIонэрэм «Новый стилькIэ» яджагъэх.

«Оксиген» зэхьащэагъэу зыкIэхьугъэми къэбар шъхьаф пыл. А лъэхъаным Мыекъуапэ Иф шишлэщтыгъ Краснодар дэт кислородышI заводым иучасткэ. Ащ ипродукцие афикъуштыгъэп, баллон зырызтIурытIоу псынIэу зэбгыраштыгъ. Рахъухьагъ ежъхэм кислородыр къэзышIыщт завод цыкIу агъэпсынэу. Трестэу «Адыгпромстроим» инженер шъхьалэу Iутыгъ Вячеслав Даниленкэр. Москва къаритырэ Iэпылэгъур къызыфагъэфедзэ, бгъуитIум зэдыряе завод агъэпсынэу рахъухьагъ ыкIи къадэхьугъ. Ау, апэрэмкIэ ежъхэр зэрэщымыгъыгъэхэу къычIэкIыгъ, продукциер икъоу IуагъэкIын альэкIыщтыгъэп, Краснодар иорганизациеи нахьыбэрэ зэрэщышафэхэрэр зэхьащэагъ. БэдзэршIыплэм кьитэджэгъэ зэнэкъокъум кьытыгъэ кьыныгъохэм арапэсыщтым егупшысэхьи, хэкIыплэ къагъотыгъ. Уасэр инэу къыра-

гъэIыхи, фэдэ гори къамыхьыжэу мээз зауэ Иф зашIэм янэкъокъогъу организациеи Ифхэр истыхъаным нэсыгъэх, ИфшIаплэр зэфышIыжыи, Мыекъуапэ дэкIыжыгъ.

— Джы тэры закъу пIоми хъушт, — хегъэунэфыкIы Хъ. Мыгум, — Мыекъуапэ дэт организациеи хэм ящыкIэгъэщт кислородыр афэзытIупщырэ ИфшIаплэу къалэм дэтыр. ЗэкIэ симэджэщхэм, предприятиеи ыкIи организациеи зэфышъхьафхэм ящыкIэгъэщтым фэдиз кислород къэтэгъэхъазыры. ООО-у «Оксиген» кислородыр къэшIыгъэным зэрэпылтым имызакъоу, Краснодар краим етIупщыгъэу псэолъэшIыным шыпыл, тигъунэгъу къалэхэм зычIэсыщтхэ унэхэр ащешIых.

УнэшIыным зырагъэушъомбгъузэ

ООО-у «Новое строительство» зыфилорэм ыкIи ащ къэшIэкIыгъэ адрэ обществитIоу зычIэ къетIуагъэхэм пшъэрыл шъхьалэу зыфагъэуцужырэ унэшIыным чанэу хэлэжыгъэныр, тендерхэм ахэлажыгъэхэу заказхэр къыдэхьыгъэнхэр ары. Непэ ащ тетэу ялофшлэн зэхьащэагъ. Ау апэрэ илъэсхэр ащ фэдагъэхэп. ЗычIэсыхэрэ унэхэр шыгъэнхэм зыфэжыгъэхэм апэу агъэпсыгъагъ Мыекъуапэ иурамэу я 12-рэ Гъэтхапэм ычIэ зыхьырэм квартири 8 хъоу ыкIи апэрэ этажим офисхэр чIэбгъэуцонхэ плъэкIынуу унэ зэтэгъэпсыхьагъэ шашIи ащэгъагъ. Джащ тетэу ялофшлэн лъагъэкIуатэзэ, илъэс зэкIэ-лъыкIохэм Мыекъуапэ, Белореченскэм, Апшеронскэм унабэ ащашыгъ. Урамэу Юнатовым хьафизэхэм яобществэ зычIэсыхэрэ унэу щыригъэжыагъэр афэмыухьыжы хъуи, ООО-у «Новое строительство» зыфилорэм ыухьыжыгъ, ащ

20 зэрэхьурэм инэгьокI

щыц Iахьэу кьатефагьэр ащагь. Краснодар крайм федеральнэ программэу «Жы хьугъэ ыкIи зэхэтэкьоным нэсыгъэ унэхэм ащыпсэухэрэм зычIэсыпхьтхэр ягъэгъотыгъэнхэр» зыфиорэм тегъэпсыкIыгъэ тендерэу зехи-щагъэм теклоньгъэр кышчы-дахи, кьалэу Апшеронскэм уни 6 шырыщэу зэтетхэу ыкIи чIэ-хьапIэ шырыщ яIэу чырбы-щым хэшIыкIыгъэхэу шашIы-гъэх, атыгъэх. Ахэр фэтэри 189-рэ мэхьух. Кьалэу Апше-ронскэм ыкIи ащ пэмычыжъэу щыт поселкэу Нефтегорскэ ащыпсэухэрэр ахэм ачIэха-жыгъэх. А программэм ухэ-лэжъэным шэпхъэ гъэнэ-фагъэ зэрэпылгыр Хьызыр кьытфиIотагъ. Зэзэгъыныгъэ кьызыбдашIыкIэ уимылыкIэ псэуальэм ипроцент 70-рэ фэ-дизыр ошIы, ащ юж ахьщэр кьыпфызэкIагъэкIожьы. Къэ-нэгъэ процент 30-р зыуухкIэ ыкIи псэуальэр зыптыкIэ адрэ ахьщэр кьыуатыжъы. Джащ фэдэу тигунэгъу кьалэу Бело-реченскэм иадминистрация ипашэ зэзэгъыныгъэ даши,

Производство кIуачIэхэм ахагъахьо

Зигугъу кьэтишIырэ организа-
цией ипашэ кьызэрэтифIота-

фирмэу «Адыгпромстроим» ипашэу ХьутIыжъ Аслъан, за-
водэу СМик-м иIэшхьэтетэу
Абрэдж Аскэр, Белореченскэм
дэт заводэу ЖБИ-7-м ипашэ,
нэмыкIхэр. ПэшIорыгъэшъэу
еттын фэе ахьщэр тимылэгъом,

тхыльхэр агъэхьазырыхи, Пра-
вительствэм лъагъэIэсыгъэх.
Къагъэгугъагъэх а Iофым те-
лытэгъэ субсидиэхэр кьызаIэ-
кIахьэхэкIэ Iахьынчъэ амы-
шынхэу.

ПсэолъэшIыныр ащ тетэу
зэхэщагъэшъ, субподряд орга-
низация, гушIым пае, сантех-
никхэр, электрикхэр кьыхэ-
мыгъэлажъэу объектым еп-
хыгъэ IофшIэн пстэури зэшIо-
хыгъуаеу щыт. Ау бэ кьыхэ-
кIырэр ори пфэшIышъуштэу, ау
икъоу узэрэфытемыгъэпсы-

хьагъэм ыпкь кьикIэу зыгорэ-
хэм ябгъэшIынхэ фаеу. Мары,
псэуальэу ашырэм хагъэуошт
шъхьаныгъупчъэхэм апае под-
ряд организацияхэм сомэ мил-
лиони 4,5-рэ аратын фаеу хъу-
гъагъэ. Джы ащ фэдиз ахьщэм
щыц IахьышIу къагъэнжъын
альэкIы ежъхэм шъхьаныгъуп-
чъэхэр зэхагъэуоцхэу зэраубла-
гъэм ишIуагъэкIэ. Ащ имыза-
кьоу, тендерхэм ахэлажъэх, за-
каз зыфагъэцэкIэштхэм альэ-
хьух.

IофышIэ коллективыр

ЫпшъэкIэ кьызэрэщытIуа-
гъэу, обществыщым зэкIэмкIи
нэгъыри 120-м ехъу ащэлажъэ.
Ахэтых ахэм илгъэс тIокIым
ехъугъэу Хьызыр Iоф дэзы-
шIэхэрэр. Ахэм ащыц Алек-
сандр Масленниковыр —
ыпэкIэ бригадирэу Iоф кьы-
дэзышIэщыгъэр, Михаил
Дычко, цехым ипашэу Къудай-
нэт Юрэ, бухгалтер шъхьалэу
Станислав Наумовыр, ПТО-м
ипашэу Елена Оранская,

бухгалтерэу КъумпIыл Нэф-
сэт, лэжъапкIэмкIэ бухгалте-
рэу Лариса Чагаевар. Адыгэ
кIэлэ нэгъырэ пшIыкIуф фэ-
диз обществыщым ащэлажъэ.
Ежъ ыкьоу Мурат ООО-у
«Новый стиль» зыфиорэм
ипашэ, ащ дыкIыгъоу джэ-
гупIэ-зыгъэпсэфышIэ гупчэри
зэрещэ. Ащ Кубанскэ мэкъу-
мэщ институтыр кьыухыгъ,
инженер-псэолъэшI сэнхьат
иI. ЫшнахьыкIэ икIалэу Нал-
бый гъучIпластикэ шъхьаны-
гъупчъэхэр кьызышашIхэрэ
цехэу агъэпсыгъэм иIэшъ-
хьэтет. Джащ фэдэу Джэджэ-
хьаблэкIэ икьоджэгъу кIалэу
ХьакIэко Мурат механикэу
Iут, зэкIэ техникэу агъэла-
жъэрэм изытет, иIофшIэн зэ-
рэзэхэщагъэм альэпшъэ.

IофышIэ коллективым зэгъу-
рыIоныгъэрэ рэхъатныгъэрэ
хэлъхэу гъэпсыгъэным, зэкIэ-
ри IофшIэным егъэгугъгъэн-
хэм апае лэжъапкIэм ибагъэрэ
ар ипалъэм ятыгъэнымрэ мэ-
хьанэу яIэр Хьызыр псэ-
олъэшI отраслэм зышчылжъэ-
рэ илгъэс 36-м кьыкIоцI дэгъоу
кьыгурыIуагъ.

— Чырбышзэтетлъхьэхэм
лэжъапкIэр сомэ мин 20-м нэ-
зыгъэсыхэрэр ахэтых, — еIо
Хьызыр. — Краным тесым
имэзэ лэжъапкIэ мин 20-м
кьышыкIлэрэп, механизмэхэм
Iоф языгъашIэхэрэм мин 18
къагъахъэ. Республикэм гу-
рыт лэжъапкIэу илгъым кьы-
щымыкIэу тиIофышIэхэм
ятэты. ТиIофшIапIэ зызэхэт-
щагъыр илгъэс 20 зэрэхьугъэр
непэ хэтэгъэунэфыкIышъ,
зэкIэ сиIофышIэгъухэм сызэ-
рафэрэзэр ясэIо, мэфэкIымкIэ
сигуапэу сафэгъушIо. Яуна-
гъохэм хьяр арылынэу, ящы-
IэкIэ амалхэм ренэу ахэхо-
нэу, мамырныгъэ шылэкIэ
дахэ яIэу илгъэсыбэрэ тызэдэ-
лэжъэнэу афэсэIо. ЗэкIэ ти-
IофышIэхэм дисциплинэ дэгъу
ахэлъ. Мыр анахь дэгъу мод-
рэр анахь дэй пIон умылгъэ-
кIынэу зэкIэри IофшIэным
егугъух. Аныбж илгъэс 55-м
зынэскIэ пенсием агъаIохэ-
рэр псэолъэшIхэм ахэтых. Ащ
екIолагъэхэри кьытхэтых, ау
ащ емылгытыгъэу яIофшIэн
лъагъэкIуатэшъ, хэушъхьа-
фыкIыгъэу ахэм ясэIо сшIо-
игъу лгъэшэу сызэрафэрэзэр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

пытэу хэуцуагъэх

чIыгу Iахьэу кьаритыгъэм
унитIу шашIыгъ. Зыр фэтэр
55-рэ, ятIонэрэр — 40 мэхьух.
Ахэм ащыпсэухэрэм ящыкIэгъэ
товархэм апае чыжъэу мыкIон-
хэу гъэпсыгъэным фэшI, а
чIыпIэм тучан шашIыгъ. Ащ
гъомылапхъэхэри промышлен-
нэ товархэри шацхэ. Унэхэр
къэлэ администрацием дэгъоу
ышэнхэ ылгъэкIыгъ, псэолъэшI
организацием имылыкIу Iахьы
кьыIуIэжыгъ. Поселкэу Крас-
нооктябрскэм гъэрэкIо Ады-
гэ Республикэм и МВД икьулы-
кьушIэхэм апае унитIу квартирэ
18 зырыз хъухэу шатыгъ. Ащ
ыпалокIэ, а министерствэм пае
Мыекьуапэ икьохъэпIэ лгъэ-
ныкьокIэ шылэ псэупIэм бгъоу
зэтет унэшхо фэтэри 144-рэ хъоу
щишIыгъ, ытыгъ, бэшIагъэ
унагъохэр зычIэхьажыгъэхэр.

Мы лгъэхьаным кьалэу Бело-
реченскэм зыкыгъэзэжыгъэу,
ООО-у «Оксиген» зыфиорэм
фэтэр 59-рэ хьурэ унэ чырбы-
щым хэшIыкIыгъэу щешIы.
АКБ-у «Мыекьопэбанкым»
зэфыщытыкIэшIу кьадыриI,
чIыфэхэр нахь пугутэу кьаре-
тых ыкIи ар ягъусэгъушIоу мы
унэри агъэпсышт.

— Тендерым тыхэлажыи,
Апшеронскэм джыри чIыгу
Iахь къащыIытхыгъ, шэу зэте-
тэу, чIэхьэпIэ шырыщ яIэу джы-
ри ащ унищ фэдиз щытшIыным
тыщэгугъы, — лгъэгэкIуатэ
Хьызыр кьытфиIуатэхэрэр. —
Iоныгъом икьыхьагъухэм адэжъ
апэрэ унэм ыльапсэ игъэтIы-
лын тыфежъэным тыщэгугъы.
ГъэрэкIо Адыгэ Республикэм и
МВД зэхичгъэ тендерым ты-
хэлажыи, фэтэр 72-рэ хьурэ унэ
шыгъэным теклоньгъэр кьы-
щыдэтхыгъ. ЗэкIэмкIи ащ про-
ект уасэу иIэр сомэ миллиони
152-рэ. ООО-у «Новый стиль»
зыфиорэм унэр ешIы. Планэу
кьытфагъэуоцхэу кьызэрэди-
лыгъгъэрэмкIэ, кьэкIошт илгъэсым
тимыкIэу ар ттын фае.

гъэмкIэ, илгъэс зэкIэлъыкIохэм
зипэшэ организацием производ-
ствэ кIуачIэу илгъэм ренэу ахи-
гъахьоштыгъ. Кьалэжырэр
зэкIэ амышхьжъэу, ыпэкIэ нахь
чыжъэу плгъэхэзэ техникэ кIуа-
чIэхэм, нэмыкI лгъэныкьохэм
хэхъоныгъэхэр арагъэшIышты-
гъэ. Производственнэ базитIу
яI. Зым конторэр, кислород
къэзышIырэ цехыр, складхэр,
гъучI пкыгъохэр зыщызэха-
гъажъэхэрэр, гъучIпластикэ
шъхьаныгъупчъэхэр кьызыща-
шIырэ цехэу бэмышIэу атыгъэр
дэтых. ЯтIонэрэ базэм ятехникэ
дэт, раствор кьызышашIырэ
чIыпIэ шагъэпсыгъ. ЫпэкIэ
паркетрэ пхъэм хэшIыкIыгъэ
нэмыкI пкыгъохэмрэ кьызы-
шашIынхэ агу хэлъ цехэу ша-
гъэпсыгъагъэр дэгъоу зэтыра-
гъэпсыхьажыи, джэгупIэ-зы-
гъэпсэфыпIэ гупчэу «Шаров-
някIэ» зэджагъэхэр кьышызэ-
Iуахыгъ. СтолипшI чIагъэ-
уцагъ, шхапIэ хэт, цыфыбэ ащ
кьышызэрэгъуои, зыщагъэпсэ-
фы.

Илгъэс зэкIэлъыкIохэм псэ-
олъэшIыным епхыгъэ техникэ
зэфэшъхьафхэу 22-рэ зэIуагъэ-
кIэн альэкIыгъ, бэмышIэу ав-
томашинэу МАЗ къащэфыгъ.
Хьылгъэлэт кран кIыхьэшхохэм
афэдэу яIэр МВД-м пае ашы-
рэ унэм Iут. Зы чIыпIэм имы-
кIэу псэолъэшIыным ищыкIэ-
гъэ хьылгъэ пстэури псэолъэшI-
хэм альэгъэIэсы. Джащ фэдэу
къэкIокIыгъэ Iоф зышIлэрэ кра-
нэу хьылгъэ тонн 25-м нэс зы-
Iэтын зыльэкIышIт ыкIи хьы-
лгъэ зы тонным нэс къэзыIэ-
тырэ кранхэри яIэх.

— Пшахьо, мыжъокIэ зэ-
хэлъ зыфэпIоштхэу, нэмыкIхэу
хьылгъабэ пIэлгъэ кIэкIым ти-
щыкIагъэ зыхьукIэ, — еIо
Хьызыр, — хьылгъэзэшэ авто-
предприятиеу Янэкьо Асхьад
зипашэм зыфэтэгъазэ, ар бэ-
шIагъэу ныбджэгъушIоу тIи.
Джащ фэдэ гъусэгъушIоу тIэх

АДЫГЭ ХЭКУМ ЩЫНАСЫШШУ

Илэси 147-кIэ узэкIэлэбэжмэ жъалымыгъэкIэ Кавказыр зэрагъэбгынэгъэ адыгэхэм къатеклыжыгъэхэр ащэпсэху Тыркуем, Иорданием, Сирием, США-м, Голландием, Францием, Израилым, Судан. Ахэм яхъопсапI ятэжъхэм, къэзылфыгъэхэм апсэ щагъашIоу, ягупсэу шытыгъэ адыгэ чIыгур зэрагъэлъэгъуныр, янасып кыхъэу ащ щетIысэхыжыныр.

Кавказ заом изэраркIэ дунаим щитэкъухагъэ хъугъэ тилъэпкъэгъухэм къатеклыжыгъэхэм ащыщэу Совет лъэхъаным адыгэ хэкум къэзыгъэжыгъэ, лъэпсэ пытэ шызышыгъэ, республикым щыцIэрыIо нейрохирург Iазэу, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу Ибрахым Саид тигушылэгъу.

— Саид, непэ узыщыпсэурэ Налщык уикъэкIуакIэ хъугъэмкIэ къедгъагъэмэ сугуапэ.

— СикъэкIуакIэ адрэхэм сызаратекI щыIэп. Сэ сыкызы-щыхъугъэр Сириер ары. 1983-рэ илэсым Дамаск иапшгъэр еджапIэ иинженер факультет иапэрэ курс сышеджэщтыгъэ. Ти Адыгэ Хасэ Налщык уше-джэнэу уфаемэ ыIуи зыкызыс-фегъазэм, сыкъезэгъыгъ. Нахъыжъхэм якъэбархэр ары Кавказыр, Къэбэртэе-Бэлъкъарыр зэрэитIэщтыгъэр. Куоу ты-щыгъозагъэп тятэжъхэр зыкIэ-хъопсыщтыгъэ хэкум ыкIи сы-нитIуаIэ ащ изы къуапэ слъэгъун амал зэрэзгъотыгъэр сэркIэ на-сыпышхуагъ.

Джыдэдэм фэдэу сынэгъу кIэт Налщык имэшIокугъоу станцие тыкызырэщиуцукIыгъагъэр. А уахътэм КъБКъУ-м адыгабзэм-рэ литературэмрэкIэ факультетим идеканэу Тау Хъэзэщэ купым къыпэгъокIыгъагъ.

Апэрэ илэсхэм бээр зэдгъэ-шIагъэ тичIыплэгъухэм тахэзэ-гъэным пач. Ащ ыуж медицинэ факультетым сычIахыи 1990-рэ илэсым диплом плъыжыкIэ къэ-сухыгъэ. А лъэхъаным КъБКъУ-м иректорэу шытыгъэ, фэдэу уи-гъэлъыхъухъанэу интеллигент шыпкъэу Лъостэн Владимир иджэнджэшыныгъэкIэ интерна-турэм сыкIуагъ. Ащ ыуж Тау Хъэзэщэ ихъатыркIэ илэсищкIэ ординатурэм сышеджагъ. 1994 — 1996-рэ илэсхэм республикэ сымэдджэщым сышылэжыгъэ. СиIоф нахъ куоу зэгъэшIэным-кIэ сытырагъэгъушхуи аспиран-турэм сычIахъагъ ыкIи профес-сорэу Былымгъот Борис сIэш-хъэтэтэу 2001-рэ илэсым кан-

дидат диссертациер пхырыз-гъэкIыгъ. Сыдигъуи гъэхъагъэ, лъэгапIэ горэм сынэсэм Iэпы-лэгъу кысфэхъугъэхэр кызыр-сымыгъэукIытэжыщтым, кы-зэрэсшыгъугъэхэр кызырэгъэ-шпыпкъэжыщтым сыпылтыгъ. 2006-рэ илэсым республикэ сымэдджэщым иврач шъхъаIэу, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ док-торэу, профессорэу Жыгун Ас-кэр иунашъокIэ нейрохирургие отделением пащэ сыфашыгъ. Шыпкъэ, докторантурэри къэ-сухыгъэ, диссертациери кыс-пэллэ. КIэкIэу къапIомэ, илэс 21-рэ хъугъэу нейрохирургием сыпылэ.

— Налщык оркIэ насып-тегъуат Iломи хъуит. ШIэ-ныгъэ, IэшIагъэ, кыулыкъу — а гъэхъагъэхэр зэпызышIэгъэ гъо-гуанэм гугъуехъ горэми уи-рихъылIагъэба?

— Шыпкъып къэсIонышъ, Тхьэр шIукIэ зыфэупсагъэхэм сашыщэу кычIэкIын. ЩыIаIкIэр лъапIэ зыщыхъугъэ джырэ лъэ-хъаным а пстэури зэшIосхын фаеу хъугъагъэмэ, кыздэхъуны-гъэ шъуIау? Уаси хэмылIэу, сти-пендие кысатызэ университе-тым сышеджагъ, интернатурэр, ординатурэр, аспирантурэр, док-торантурэр къэсухыгъэх. А пстэури зишIушIагъэр апэрэ лъэбэкъум сытезгъэгъушхогъэ Адыгэ Хасэр, зыцIэ къеслогъэ КъБКъУ-м иректорыгъэ, ахъэр-тыр кызыретын Лъостэн Влади-мир, Къэрэмырзэ Бэрэсбий, Тау Хъэзэщэ, Былымгъот Борис. Рес-публикэ пащэхэм а лъэхъаным кысфашыгъэ гулъытэм фэдэ чIыналтэм пэчыжъхэм, анахъэу ныбжыкIэхэм, агъотмэ дэгъугъэ.

— Саид, КъокIыпIэм щыIэ

адыгабэмэ яунэгъуацIэхэр зэб-лахъугъэх. ЗэрэсIэIэрэмкIэ, уинахъыжыгъэхэр хэкум зекIыжы-хэм ахыщытыгъэр Ныбэжэ лъэкъуацIэр ары, о узэрэ-тIэрэр Ибрахым Саид. Джэ-лахъэстэнэи шъуиунэгъоуцхэм шъуащыца, хъауми?..

— Сирием щыпсэурэ адыгэ, нэмыкIи орэхъу, Кавказ заом илэхъан ар тIысыпIэ зыфэ-хъугъэ лъэпкъ цыкIубэмэ яунэ-гъуацIэхэр зэблахъугъэ, лъэпкъым анахыжытым ыцIэ ащ ычIыпIэ къаштагъ. ЩыIэх зэблэзымы-хъугъэ адыгэхэри, гушыIэм пачэ Къэрдэнхэр, Хъуштхэр, нэмыкI-хэри. Сэ сыкызытекIыгъэр бжъадыгъу Ныбэжъхэр ары. Яхъ-ку зэрагъэбгынэи хымэ чIыпIэ къэклогъэ Ныбэжъхэм анахы-жытым зэреджэщтыгъэхэр Ибра-хым, ар унэгъуацIэу аштагъ.

— УкызыщыцIыфыгъэр ары уихэкур аIо. Уисабыгъэ зы-щыбгъэклогъэ, балигъ щыIаIкIэм узыхъуцогъэ Сириемрэ лъэ-пытэкIэ узыхъуцогъэ адыгэ хэ-кумрэ зэбгъапышхэмэ, сьд къэ-пIона?

— Сянэ, сышхъуишIэ, скъош нахъыжэ, сиIахылхэр зыщып-сэурэ хэкур сэркIэ хымэп. Ау сы-гу, сыпсэ зыщытынчырэ адыгэ чIыгур, Налщык зыпэсшIын шыIэп.

Хымэ чIыгу ушэпсэумэ, лъэпкъ макIэу узэхэтмэ бэкIэ нахъ узэ-пэгъунэгъу, сэ къэсшIэжырэ илэсхэм зыгорэм араб кы-шагъэу е дэкIуагъэу къэсIон слъэкIышIтэп. Лъэпкъ зэхэдз ашIыщтыгъэп. Арап школым тышеджэми, тыбзэ нахъ тызэрэ-гушыIэщтыгъэр. Сятэ Хъалиб пасэу, сэ мээзэ заулэ нахъ сы-мыхъугъэу, дунаим ехыжыгъ.

Зэдэлъф-зэшыпхъухэр щыIэны-гъэм тышхуцуным, IэнатIэ зэд-гъэгъотыным, унагъо тыхъуным пачэ кыныбэр зэпызычын фаеу хъугъэр тэнэу ЛатIиф. Атэжэ хэкум ихабзэрэ ибзыпхъэрэ, тыб-зэ къыддекIокIыгъэ тыкъэтэ-джыгъ. Зыныбжэ илэс 80-м шIокIыгъэ сянэ кызыщаль-фыгъэр Сириер ары, ау непэ кызынэсыгъэм нахъ ыгъэщэры-орэр адыгабзэр ары.

Къэбэртэе-Бэлъкъарып сиунэ зыхъугъэм кыщегъэжыагъэу сянэ илэс къэс садэжэ шы-хъакIэщтыгъэ. Ау аужырэ уахъ-тэм гъогур кышIокIынышъ, сэ ыдэжэ сэкIо.

— Саидэ, адыгэ хэкум щетIысэхыжыгъэхэм, ащ насып-щызыгъотыгъэхэм уащыщ. ЩыIэныгъэм гъусэ кыщып-фэхъугъэр хабзэ, уасэ, намыс зыщызекIорэ, кытIкIэхъухъэ-хэрэ егъэдэсэгъэным зIахъы-шхо хэзылхъэгъэ Азычэ Хъэд-нан цунагъо кыхъухъэгъэ къэ-бэртэе пшъащ. Ощ фэдэу уишхъэгъусэ Светлани бэмэ ашIэ, уасэ фашIы, щыIэныгъэм гъэхъэгъабэ ищишIыгъ. Ар Къэ-бэртэе-Бэлъкъар мэкъумэщ академием товароведениемрэ коммерциемрэкIэ икътамэ ипаш, КъБР-м и Парламент идепутат. Уиунагъо фэгъэхъы-гъэу сьд къытэпIона?

— Светланэрэ сэрэры 1990-рэ илэсым тызэрэщэгъэ. Уахътэм сьдэмыхъоу, еджэнри IофшIэнри зыщызэдэсхъырым сызэхышIэ-кIэу, сьдкIи Iэпылэгъу кысфэ-хъуштыгъэ, непи джащ фэд. КIэ-литIу тIл, нахъыжъэу Арфан КъБКъМА-м къралыгъо муниципальнэ управлениемкIэ ифакуль-тет ия 5-рэ курс нэсыгъ, Аднан юридическэ факультетым илэ-ситIуаIэ щеджагъэу, ректорым иунашъокIэ мыгъэ Москва УФ-м и Президент дэжэ финансхэмкIэ академиеу щыIэм агъэкIуагъ.

— Саид, дунаим щитэкъу-хъэгъэ адыгэхэр зэгорэм зы хъу-жынышхъыгъэ, ячIыжжыгъэ щетIы-сэхыжыныхъу пшIошгъэ мэхъуа? Иорданием елытыгъэмэ Си-рием кыкIыжыгъэр нахъ макI.

— А хъопсапIэ джэуап къезы-тыжыщтыр зэманыр ары. Иор-данием щыпсэурэ адыгэхэр хаб-зэм нахъ пэгъунэгъу. Ахэм на-хъыбэу гулъытэ агъоты, ежъхэм яеджапIэ яI. Гукъаор Сирием щыпсэурэ адыгэхэм япаспортхэм

сириец — араб аIоу зэрэратхэ-рэр ары. Шыпкъэ, джы уахътэр нэмыкI, ныбжыкIэхэр яныдэлъ-фыбзэ нахъ пэблагъэ мэхъу. Мы упчIэ кыныр зэшIозыхышъу-штыр Адыгэ Хасэр ары. Бээр, шэн-хабзэр къэуухъуменхэм пачэ кIэлэ-гъуалэхэм Iофыгъо гъэнэ-фагъэхэр рагъэкIокIын, ныдэлъ-фыбзэр зыIуль нахъыжъхэр кы-хагъэлэжъэн, а пстэуми атэкIо-дэщт мылкъуи къаугъоин фае.

КъэгъэжыкIэ Iофым кыныбэ пылэ. Фаехэмэ чIыгужыым кы-нэнхъу, агъэзэжыщтми пэры-охъу афэмыхъунхъу паспорт яIэмэ дэгъу. Апэрэ уахътэм зы-ныбжэ хэкIотагъэу къэзыгъэ-зэжъхэрэм коммунальнэ Iоф-хэмкIэ, нэмыкIэхэмкIэ фэгъэ-кIотэныгъэ горэхэр афашIэхэм, Iофыр нахъ псынкIэ хъушт. КъокIыпIэм елытыгъэмэ мыщ ушыпсэуныр бэкIэ нахъ лъапI.

Адыгэхэм якъэгъэзэжыкIэ фэгъэхъыгъэ Президентым ипрог-раммэ ичIыпIэ икошыкIыгъэ фэдэшъ, ащ бэкIэ тышэгъугъы. Анахъ шъхъаIэр Урысыем, Къэ-бэртэе-Бэлъкъарым яцIыфэу зэрэщытыр кызыушыхъатырэ пас-порт яIэ хъумэ, щыIэныгъэм зэрэ-хэпсэуаIынхэ ежъхэм зэрэзэ-рагъэгъотыжыщтыр ары. А пстэ-ури сэ сфызэшIозыхыгъэ рес-публикэм, хабзэм, КъБКъУ-м иректорат джыри зэ «тхъауе-гъэпсэушхо» ясэлэ.

КъэкIожыкIэ Iофым лъэшэу дэлэжъэрэ Къэбэртэе Адыгэ Ха-сэм итхъаматэу, гъэзетэу «Ады-гэ псалгъэм» иредатор шъхъаIэу ХъэшIуаIэ Мухъэмэд осэшхо фэсэшIы. Шъуигъэзет кызыт-хыкIэу, ащ уасэ езытырэмэ ашыщ медицинэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Былым-гъот Борис. ПчэдыжъкIэ кы-чIэхъэшъ, «Адыгэ псалгъэм уе-джагъа?» — еIо. Сыфай ныдэлъ-фыбзэкIэ кыдэкIырэ гъэзетым нахъ зиужыныр, Мухъэмэд шъуи-нашэу купыр бэрэ лъэпкъым фэ-лэжъэнэу. Пстэуми анахъ лъапIэр: адыгэ лъэпкъэу зэрэдунаеу ши-тэкъухагъэм мамырныгъэ, узын-чъагъэ иIэнэу, зэгурыIоныгъэ азыфагу илэу Тхьэм егъэпсэу.

— Опсэу, Саид! Уигъэхъагъэ-хэм ахэбгъэхъонэу, лъэгъпIа-кIэхэм уанэсынэу, шъуикIагъэхэм ишъуарыгъушхоу, янасып ишъульгъэ-гъуныу сышгъуфэлъаIо.

ОРДЭКЪО Жени.

АСЛЪАН АЛЫЙ: «Хэхэс адыгэхэр къэщэжыгъээнхэр ипшъэрылэ»

— Адыгэ лъэпкъыр дунаим щитэкъухагъэу къралыгъо 50-м ехъумэ ащэпсэу. ДАХ-м ип-шъэрылэ шъхъаIэхэм ашыщ IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэр хэкужыым къэ-щэжыгъээнхэр. ХэгъэунафыкIы-гъэмэ хъушт мы Iофым фэгъэ-хыгъэ программэм игъэцэкIэн ащ фэгъэзэгъэ комитетым ишып-къэу Iоф зэрэдишIэрэр.

«Хэхэс адыгэхэр зэкIэ ты-угъоижыщт» Iломэ, пIы ты-сыгъэ хъушт. Ау тыдэрэ чIыналтэ щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм ады-гэгъу акIоцIыгъэу, абзи, яхабзи амыгъэкIодхъу, лъэпкъым фэ-гъэхыгъэ къэбархэм ашыгъуа-зэхъу къэтэджынхэм тыналэ тед-гъэтын фае. Ар кызыддэхъу-щтыр тизэпхыныгъэхэр нахъ дгъэпэгъэхэм ары.

Къэзыгъэзэжы зышIоигъоу, ар гукIэ кызыдезыхъаIырэ

пстэуми амал зэриIэкIэ кIэгъэ-къон тафэхъун фае. Мыщ дэжыым шыхъэгъэунафыкIыгъэн фае адыгэ чIыгур Урысыем изы Iахъэу зэрэщытыр, ащ кыщекIокIырэ законхэм уарыгъозэн зэрэфаери. Бэ, бэдэд шIэгъэн фаеу шыIэр.

Гукъау нахъ мышIэми, непэ Урысыем ицIыфхъу IэкIыб хэ-гъэгъухэм ащыпсэухэрэм къа-гъэзэжынымыкIэ Iэпылэгъу тэрэз агъоты пIон плъэкIышIтэп. ГушыIэм пачэ, чIыгу зэрагъэгъо-тынымкIи нэмыкI Iофыгъо-хэмкIи пэрыохъубэ апэ къэкIы. Арэу щытми, тилъэпкъэгъухэм тызэраделэн амалхэр шыIэшъ, ахэр кызфэдгъэфедэнхэшъ, лъэпкъ Iофым тилъэкI кызыри-хъэу тыпылтын фае.

Тинэрылэгъу IэкIыб хэгъэ-гъухэм къарыкIэу зыплыхъакIо, зыгъэпсэфакIо къаIохэрэм яп-чъагъэ зэрэахъорэр, бэмэ къа-

гъэзэжыкIы гухэлъыри зэрэзид-аIыгъыр, джэнэг чIыналтэм ижэ хъуауу зыIуащэ зэрэшIоигъор. Арышъ, ахэм тызэрапэгъокIырэ шIыкIэми бэ елытыгъэр.

ДАХ-м зэшIуихыгъэ Iофы-гъохэм ашыщ Къэбэртэе-Бэлъ-

къарми Адыгэ Республикэми яапшъэрэ еджапIэхэм IэкIыб кърал кыкIыгъэ тилъэпкъэгъу ныбжыкIэхэр зэрэщеджэхэрэр. Ащ фэдэ студентхэм ДАХ-м ыналэ атырегъэты. КыыхэкIы мыщ унагъо щашIэу, адыгэ чIыгур псэупIэ зыфэхъужьхэрэ-ри. Ащи мэхъэнэ гъэнэфагъэ имылэу щытэп.

ХэгъэунафыкIы сшIоигъу ащ фэдэ амал КъШПР-м зэрэщымы-Iэр. Тэ непэ тфызэшIокIырэр хъакIэу къытфакIохэмэ, нэмыплэ ятымыхъу, тыгу ихыгъэу тапэ-гъокIыныр ары.

КIэлэцIыкIу зыгъэпсэфыпIэ-хэмкIи тиIофхэр джащ фэдэх. Ткъош республикитIум сабыи-бэ IэкIыбым къекIышъ, зыгъэ-псэфакIо къафэкIо. АшкIэ тэ тфызэшIокIырэр мэкIэ дэд. Шыпкъэ, Къэбэртаем е Адыге-им къэклогъэ кIэлэцIыкIухэр

къэтэгъэблагъэх, зятэгъэплъыхъэ. Ащи тизэпхыныгъэхэр егъэпэгъэх.

IэкIыбым щыIэ тилъэпкъэ-гъухэр хэкужыым къэгъэгъушIу-гъэнымкIэ хэкIыпIэ макIэп щыIэр. ДАХ-м а амалхэр зэрэфэлъэкIэу кызфегъэфедэх.

Тэ тлыгъэрэп «адыгэ чIыгум зэкIэми шъукъекIужэ» тIонышъ, тыкуонэу. Шъхъадж зыдигъэзэ-щтыр ежы ышъхъэкIэ кыхехы. Мыщ дэжыым анахъ мэхъанэ зилэр, тилъэпкъэгъухэр тыдэрэ къралыгъо шэпсэухэми, ахэр зэрэадыгэхэр зышамыгъэгъу-шэу, лъэпкъыгу акIоцIыгъэу, язэпхыныгъэхэри амыгъэкIодхъу, яхышъэ щыгъуазэхъу, абзэ аIульгъу псэунхэр ары. А Iофым-кIэ тэ тлэкIэ кэздгъанэ хъуштэп. ТфызэшIокIырэмкIэ, амалэу щыIэхэм ялтытыгъэу, ахэм Iэпылэгъу тафэхъун фае.

Мы лъэхъаным уилъэпкъ кырыкIуагъэр, убзэ зэбгъэшIэ-щтмэ, пэрыохъухэр нахъ макIэх, амалхэри нахъыбэх. Тэ тызыпы-лтыр адыгэгъу зилэ кIэлэ-гъуалэр нахъыбэ шIыгъэныр арышъ, тигу-хэлъхэр Тхьэм кыддэгъэхъу.

АБИДЭКЪО Люсан.

Тыркуем щыпсэурэ адыгэхэм ялэпылэгъу

Тыркуем и Адыгэ Хасэ хэтэу, Анкара щыщ предпринимателэу Хьагъундэкъо Яшар Адыгейм и Лышхьэ ипшэрылхэр зыгъэ-цаклэу Къумпыл Мурат зыло-клэм Тыркуем щыпсэурэ тильэпкэгухэр Адыгейм псыр кызы-щем зэрар зэрихыгэхэм лэпы-лэгъу зэрафэхушхэр филолагъ. Адыгэ Республикэм культурэмклэ иминистрэу Чэмышшо Гъазыйи мы зэлуклэм хэлэжыгъ.

Дунэ зэпхыныгэхэм зыгъэ-ушымбгъугъэным тегъэпсыхьэ-гъэ политикэу Урысые Феде-рацием и Президентэу Дмитрий Медведевым зэрихыгэхэм ишлуа-гъэклэ мы аужырэ илэсэхэм Уры-сыемрэ Тыркуемрэ язэфышты-клэхэр нахь пытагъэх. Тыркуем исатыушхэр, ащ икълэжыгъэм ямэрхэр, адыгэ организациехэм япашэхэр бэрэ Адыгейм хьа-клэу кыкълэх. Тиреспубликэ ипсэ-уплэбэхэм псыр кызыклэо лэ-хьаным Тыркуем и Адыгэ Хасэ итхьаматэу Джихъан Джандэмыр-рэ мы Хасэм хэтэу Хьагъундэкъо Яшаррэ тэдэжь кыкълэжыгъэх. Тарихь чыгуужьым щыпсэурэ

ялэпкэгухэм тхьамыклагъо кызырхыулагуэр ахэм нэрылэ-гъу афэхуыгъ ыкн Тыркуем за-гъэзжыым псым зэрар зэрихы-гэхэм апае мылху аугъоуе ра-гъэжыгъ. Нэбгырэ минипшэ за-улэм яхьатыр лэпылэгъу ишлуа-гъэклэ Тыркуем и Адыгэ Хасэ доллар мин 30 ыугъойгъ.

Хьагъундэкъо Яшар Къумпыл Мурат кызырэфилолагъэмклэ, ахэм мылхуо аугъонигъэр псым зэрар зэрихыгэхэм яфонд агъэ-клэшт. Социальнэ учрежденихэр зыпкы игъэуцожьыгэхэм тегъэ-псыхьэгъэ лэпшэнхэм а мылху-кур апэлуагъахь зэрэшлэогъор ащ кылуагъ.

Адыгейм лэпкэ ордэхэмклэ и Къэралыгъо ансамблэу «Ислъа-мыйем» Анкара концертэу кышчи-тыгъэм зэригъэрэзагъэхэр джаш фэдэу Хьагъундэкъо Яшар хигъэ-уэфыкылыгъ «Зымы хэмыкълэклэрэ мы творческэ коллектив шлагъор Тыркуем лэшэу щыряклас, —

кылуагъ ащ. — Адыгэхэм гу-шхьэлэжыгъэ байныгъэхшо зэ-рлэм ар итамыгъэу шыт».

Тиреспубликэ иапшгъэрэ еджа-плэхэм лэпкэ къэралыгъохэм ащыпсэурэ тильэпкэгухэм кьа-хэклэгухэр ащегъэджэгъэхэм илофыгъуи джаш фэдэу мыщ шы-тегушылагуэх. лэпкэ къэралхэм ащыпсэурэ нэбгырэ 50-мэ мыгъэ Адыгэ къэралыгъо университе-тым, нэбгырэ 20-мэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ уни-верситетым шеджэнхэу аублэшт. Адыгэ Республикэмрэ Федераль-нэ агентствэу «Россотрудниче-ство» зыфилорэмрэ зэдэшлэгъэ зэзэгъыныгъэм ар кыкълэгуагъ. Зигугъу кьэтшыгъэ зэзэгъыны-гъэм ишлуагъэклэ лэныкыо зэфэ-шхьафхэм: культурэм, экономи-кэм, гъэсэныгъэм алэныкыоклэ лэпкэ къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкэгухэм зэпхыныгъэу ады-тигъэр нахь дгъэпытэн тлэкълэшт. лэпкэ къэралыгъохэм ащы-

псэурэ тильэпкэгухэм адыга-бзэр арагъэшлэнымклэ лэпкэгуо кьэуцухэрэми джаш фэдэу Къум-пыл Муратрэ Хьагъундэкъо Яшар-рэ атегушылагуэх.

— Тильэпкэгухэу лэпкэ хэ-гъэгухэм ащыпсэурэмэ азыныкыо нахьыбэмэ яныдэлъфыбзэ, ята-рихь, якультурэ клэн зэрагъашлэ ашлэогъу. Ащклэ тэ ахэм таде-лэшт. лэпкэ къэралхэм арыс адыгэхэм яныдэлъфыбзэ зэрагъэ-шлэным тегъэпсыхьэгъэ методи-ческэ лэпылэгъухэмрэ учебник-хэмрэ якъэгъэхьазырынклэ гума-нитар ушэтэныкхэм апылэ Адыгэ республикэ институтым лэпшэо ешлэ, — хигъэуэфыкылыгъ Къум-пыл Мурат.

Адыгабзэр кызытэгъэнэжы-гъэным илофыгъоклэ конферен-циеу шэклэгуым Иорданием шы-клэштым Адыгейм испециалист-хэр хэлэжэнхэмклэ республикэм илэпкэгухэм афэлэжыгъыгъэр зэклэ зэралэшттыр Адыгейм и Лышхьэ ипшэрылхэр зыгъэ-цаклэрэм кылуагъ.

Адыгэ Ресубликэм и Лышхьэ ипресс-кыулыкыу

Тиныбжыкълэхэр кьэтэжъугъэухъумэх

Бэдзэогъум и 27-м Адыгъкълэ цыф зэхэхьэхшо шылагъ. Ар зы-фэгъэхьыгъагъэр Очэпшые шыщ клэлэклэиш, ащ ыуж Шэуджэн районым нысэщ джэгум хэты-гэхэу джаш фэдиз машинэ зэ-утэклэхэм зэралэжыгъагъэр, а тхьамыклагъохэм гъунэ афэшлы-гъэным, тигъогухэр шынэгъон-чъэу гъэпсыгъэнхэм, тиныбжы-клэхэм автомашинэхэм язэфэнклэ шапхъэу шылэхэр зэрифэшъуа-шэм тетэу агъэцэклэнхэм афэшл ГИБДД-м илофышлэхэм, ны-ты-хэм, гъэцэклэклэ органхэм, депу-татхэм, клэлэжыгъаджэхэм, на-хьыжхэм амалэу зехьэгъэн фае-хэр рахъуыханхэр ары.

Къэлэ администрацием, поли-цием, прокуратурэм, кыулыкыу-шлэлэхэм лэпкэгухэр, депутат-хэр, цыфхэм язэшэн фэгъэзэгъэ предприятиехэмрэ общественнэ организациехэмрэ ялэпкэгухэр, нахьыжхэр, ныбжыкълэхэр зы-хэлэжыгъэхэ зэлуклэр зэришагъ кьалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый. Ащ ыпшэклэ зигугъу кьэтшыгъэ тхьамыклэгъошхэхэу Очэпшыерэ Шэуджэн районымрэ кьагыху-гъэхэм республикэм щыпсэурэ цыф пстэури зэрэзридагъэхэм, ащ фэшл Адыгэ Республикэм и Лышхьэ ипшэрылхэр зыгъэ-цэклэрэ Къумпыл Мурат кы-шыгъэ джэпсалъэм ипэгъоклэу ежъхэм зэралэшт лэпкэгухэм яусэнхэ зэрэфаем афэгъэхьыгъэ псэлэз клэлэ кызышлэ нэуж гу-шыгъэр ритыгъ Адыгъкълэрэ Теу-цожь районымрэ я ОВД ипашэу Ахэджэго Руслъан.

— Тызхэт илэсым имэзих Адыгъкълэ игъогухэм машинэ зэутэклэу тфы атэхуыгъагъ, зы нэ-бгырэ хэклэдагъ, нэбгырэ 11-мэ шэобжхэр атэшагъэ хуыгъэ, — кышчылагуэр ащ идоклад. — Ар кызыхэжыгъэр псынклэу зэрэзе-клэхэрэр, рулым ешлуагъэхэу зэ-рэкларгытхысхэхэрэр, гъогуры-клоным ишапхэхэр зэраукъохэ-рэр ары. Ащ ишыхьат а уахьтэм кыкълэклэ республикэм и ГИБДД илофышлэхэм нэбгырэ 10924-рэ зэрагъэпшынагъэр. Ахэм ащыш-хэу рулым ешлуагъэу клэрысы-гъэхэр 280-рэ, автомашинэр зэ-рэрэрифэшттымклэ тхылыр зымы-лэгъыгъэхэр 75-рэ, транспортыр

лэпшышэу зезыфэхэрэр 5233-рэ, имыгъогу тэхьагъэхэр 730-рэ. Мировой судым материалхэр фагъэхьыхи, нэбгырэ 627-мэ транспортыр зэрафэн фимытэу ашлэгъ, ятхылыхэри алахыгъэх.

Ахэджэго Руслъан кызыри-луагъэмклэ, тигъогухэм язытети уигъэрэзэнэу шытэп. Ахэм узэра-рыклэшт шапхэхэр кызыгъэлэ-гъэрэ тамыгъи 128-рэ атетэп. Нэ-мыклэ шыкълэгухэри ялэх.

Къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый гушыгъэр зештэм шысэхэр кыкы-хысэхэу гъогурыклонымклэ шапхэхэр зэраукъохэрэм, ГИБДД-м илофы-шлэхэм япшэрылхэр икыу фэ-дизэу зэрамыгъэцэклэрэм, фэ-шхьафхэм афэгъэхьыгъэу кы-луагъэр бэ.

Ащ зигугъу кышыгъэхэм ащышхэм шлуащыдгъэгъозэн. Чэщырэ автомашини 10 — 12 къалэм иурам шхьалэ кышчы-зэдэчэх, нэф ошгыфэ цыфхэр агъэрэхьатхэрэп, радиом, магни-тофоным лэшэу кьарагъало. Ащ фэдэ тхьаусыхэхэр кызызнэхэм республикэм и ГИБДД ипашэхэм сьэлэлуи (тэтыхэм ар алээгъу-рэн ыкн зэхахьэрэн, зым ила-хьыл, адрэм деджагъ, ящэнэрэм иныбджэгъу) ялофышлэхэр кьа-гъаглохэ сшыгъэ. Ары шхьае ахэр кызышкылошхэр зэрагъа-шлэш, телефонклэ зэфытеожь-хэш, а чэщым зы бэдэжашлэи кыкыхьэрэп, Адыгъкълэи, Хьалъэ-кыуайи, Псэкъупси ащырэхьат. Сымэджышым кьэхуыгъэклэ сабы-ир кыкылашчыкыныу зыкълэклэ шэош, бырсырышхо лэуашыкы. ГИБДД-м илофышлэхэм япшэ-рылхэм ягъэцэклэн тэрэзэу зэха-мыщэ хуыштэп. Джаш фэдэх къа-лэм иучастковэ полицейскэхэм зы зэхахьэрэн ыкн алээгъурэн. Цыфхэр зезышхэрэ маршруткэ-хэм арыс шоферхэм медосмот-рэр аклурэн, путевкэ алыгъэп, хьа-кылауахьыр тэрэзэу атырэн. А шы-кылауахьэр дэгъэзжыгъэхэм фэ-гъэхьыгъэ амалхэр зетхьаштых. Тыдэ шылэха ны-тыхэу чэщырэ зыкълэклэхэр бэдэжэхэу, ешбохэу урамхэм атетхэу, ядэж нэф-шыгъагъом икыажьхэу мэфэ реным чыкыхэрэр? Зэ тыкыжыгъэуш, тикълэклэхэр кьэтэжыгъэухъумэх. Къэхалэхэм уздахьэклэ, машинэ

зэутэклэхэм ахэклэдагъэ клэлэ-хэм ясаугъэтхэу адэтхэм гур агъэ-узы. Игъо хуыгъэ зыкыэтшлэжы-ныш, тикълэклэхэр тымыгъэунэ-хуэхэу, тэри бэлахьэ зыхэтымы-дзэжэу ахэр гъогу тэрэз тедгъэ-уцонхэм.

Къалэм иветеранхэм ясовет итхьаматэу Джэндэрэ Мосэ гу-шыгъэр зыратым зытегушылэхэрэр лэпкэгушхоу зэрэщытыр, авто-машинэхэм глушительхэр апы-хыгъэу къалэм чэщырэ кызырэ-щачыкыхэрэр, укыти хьайнапи ямылэу, хэти игумэклэ кырамы-дзэу урамхэм зэралэжыгъэхэр-рэр кылуагъэх.

— Тхьамыклагъор а бэдэжашлэ-хэр полицейскэхэм, ти ГИБДД илофышлэхэм зэрамылэгухэр-рэр ары, — ылуагъ ащ. — Поли-цием иучастковэ инспекторхэр зы-пылхэри кьэшлэгъуае. Сэ сшхьэ-клэ инспекторэу кытфэгъэзагъэр зэ нэмылэми слээгъугъэп. Тызэ-готэу тызэдэлэжыгъэ тызэдэлэжэн фае. Ащ тэ тыфэхьазыр.

Джаш фэдэу гумэклэгушхошом хэтхэу, кыкылулэрэм ымыгъэра-зэхэу къалэм чэщырэ рэхьатныгъэ дэлыным, бэдэжашлэхэм пхьашэу апэуцужыгъэным, гъогухэм ти-ныбжыкълэхэр зэралэгуадэхэрэм гъунэ фэшлыгъэным афэшл зэ-шлэхыгъэн фэе лэпкэгухэм ягу-гу кыкылыгъэ зомэрэ лэпкэгушхошом-рэ яветеранэу Чэтыжы Исмахи-лэ, ефэндуэ Къэдэ Хьызыр, Адыгэ Республикэм и Парламент идепу-татэу Джанхьот Аслъан, къалэм гъэсэныгъэмклэ игъэлорышлэлэ ипашэу Тхьаллэ Махьмудэ, нэ-мыкълэхэм.

Зэлуклэм щызэдаштагъ зигугъу кьэтшыгъэ шыкълэгухэр дэгъэзы-жыгъэхэм фэгъэхьыгъэ лэпкэгу-хэр план гъэнэфагъэм тетэу зэра-хьанхэу. Полицием, ГИБДД-м ялофшлэлэ зэбларагъэхуышт, цыфхэм нахьыбэрэ ахахьэхэзэ ашлэшт, общественнэ организа-циехэм зэпхыныгъэ адырлэшт, бэдэжашлэхэр зэрагъэшлэштых, рейдхэр зэхашэхэзэ ашлэшт, гъо-гухэм атеклэдерэ ныбжыкълэхэр нахь маклэ шыгъэхэм е ащ фэдэ тимылэхэным афэгъэхьыгъэ лэ-пкэгухэр зэралэштых.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Гъэсэныгъэм ылэныкыо-клэ гъэхьагъэу илэхэм, кыт-клэжыгъэхэрэм ялэуэрэ яегъэ-джэнрэ илахышлу зэрахи-шыхьэрэм, уахьтэм диштэ-рэ творческэ еклэлаклэ илоф зэрэфырилэм, лэпкэ хабзэ-хэм кьафэгъэзжыгъэным зэрэдэлэжыгъэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылы фагъэшошагъ **Шы-мыгъэху Зурет Рэмзанэ ыпхьум**, кьалэу Мыекъуапэ дэт МОУ-у «Гурыт еджаплэу N 30-р» зыфилорэм адыга-бзэмрэ литературэмрэлэ икълэ-лэегъаджэ.

Илэсыбэ хуыгъэу гуеты-ныгъэ фырилэу лэпкэгушхэрэм, потребительскэ коопера-цием ихэхьоныгъэ илахы-шхо зэрэхишыхьэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылы фагъэшошагъ **Стреблянский Алек-сандр Иван ыкыом**, потре-битель обществэу хьалыгъу-гъэжэ заводэу «Джаджэм» и Совет итхьаматэ.

Илэсыбэ хуыгъэу шлуагъэ кытэу гъэсэныгъэм ылэны-кыоклэ лэпкэгушхэрэм, егъэ-джэн-плуныгъэ лэпкэгушхэрэм зэхэхьэн гъэхьагъэу ши-шыгъэхэм апае Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм и Щытху тхылы фагъэшошагъ **Тхьаркыо-хьо Сэфэр Шумафэ ыкыом**, Красногвардейскэ районым-клэ селоу Большесидоров-скэм дэт МОУ-у «Гурыт еджа-плэу N 8-р» зыфилорэм иди-ректор.

Илэсыбэ хуыгъэу гуетыны-гъэ фырилэу лэпкэгушхэрэм, цыф жыгъэхэм ягъэхьэн на-хьышхоу зэхэхьэным ыш-хьэклэ илахь зэрэхишыхьэ-рэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Ха-сэм и Щытху тхылы фагъэ-шошагъ **Михайлова Свет-ланэ Кириак ыпхьум**, унэе предпринимателым.

Районишмэ ащаухыгъ

Адыгейм макъу-мэ-шымклэ и Министерствэ кызыритыгъэмклэ, Крас-ногвардейскэ, Теуцожь ыкн Тэхьутэмыкыое рай-онхэм республикэмклэ апэрэхэу хьэмрэ коцым-рэ ялэхьыкыны ащаухыгъ. Ахэм гектар тельгъэу бжы-хьасэхэм центнер пчъагъэу кьащырахыгъэр: Красно-гвардейскэр — 48,6-рэ, Теуцожьыр — 34,9-рэ, Тэхьутэмыкыуаер — 24,3-рэ.

Бжыхьэ коцым илэхьы-кыны республикэм гъу-нэм цынагъэсыгъ. Ащ фэ-дэ лэжыгъэу кьагъэ-кылыгъэ гектар мин 80,7-м ехьум щыцэу тыгъуасэ ехьулэу процент 96-рэ лэуахыжыгъ, пстэумклэи коцэу аугъонжыны фаеу кьафэнагъэр гектар мини 3 лэпэ-цып нылэп. Коцэу лэуахыжыгъэ гектар пэпчэ центнер 42,4-рэ кьыра-хыгъ.

Республикэм ирайон-хэм ялэгъэ коцым ипро-цент пчъагъэу ащылэахы-жыгъэр ыкн гектар те-лэытэу центнер пчъа-гъэу кьащахыжыгъэр: Красногвардейскэр — 100,49,2-рэ, Шэуджэныр — 92-рэ, 46,3-рэ, Джа-джэр — 98-рэ, 45-рэ, Кошхьаблэр — 94-рэ, 41,5-рэ, Теуцожьыр — 100, 36,7-рэ, Мыекъуапэр — 94-рэ, 26,2-рэ, Тэхьутэ-мыкыуаер — 100, 24,4-рэ, кьалэу Мыекъуапэ кеп-пэжыгъэр — 95-рэ, 27,3-рэ.

Лэжыгъэр зэрэлуахы-жыгъэр макъу хыпкыхэр гъэушъэбыгъэнхэм фэгъэ-хыгъэ лэпкэгушхэри рес-публикэм щызэшлуахы. Тыгъуасэ ехьулэу хыпкэ гектар мин 36-м фэдизмэ чыгуу шхьащыр ащы-тырагъэушъэбыкылыгъ.

Бжыхьасэхэр зычап-хыштыгъэ чыгуу игъэхьа-зырыни мафэ кьэс нахь зеушъомбгъу. Тыгъуасэ ехьулэу пстэумклэи чы-гоу ажъуагъэр хьазырэу гектар мини 5-м лыкълэ-хьагъ.

**ЛЭХЪУСЭЖЬ
Хьаджэрэтыбый.**

Къунчыкыохаблэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэ-рэм яобществэу «Гу-гъэм» хэтхэр Урысые Фе-дерацием иавтомобиль транспорт илофышлэ гъэ-шлуагъэу, Адыгэ Рес-публикэм иавтомобиль транспорт иаслуженнэ лэпкэгушхэу, обществэу «Гу-гъэм» илофшлэн гъэлэ-шыгъэным зилахышлу хэзышыхьэштыгъэу Пэ-нэшы Аскэр Къадырбэч ыкыом идунай зэрихь-о-жыгъэр гухэклэшхо ащыхьоу игупсэхэм, ила-хылылхэм афэтхьаусыхэх.

Къунчыкыохаблэхэм, Мыекъопэ автотранспорт техникумым иеджакло-хэм, нэужым МГТУ-м иполитехническэ кол-ледж шыригъэджагъэхэм, илэсыбэрэ лэпкэгушхэу зыди-шлагъэхэм, иныбджэгъу-хэм Аскэр ицыфлыгъэ да-хэрэ ибэрэчэтныгъэрэ бэ-рэ агу илышты.

Къунчыкыохаблэхэм яобществэу «Гу-гъэм» игъэцэклэклэ комитет

